

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.022/2013/6. szám

A Kúria a dr. Rákosfalvy Zoltán ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Koczkás János ügyvéd által képviselt alperes ellen 5.000.000 Ft vételárelőleg megfizetése iránt a Szentendrei Városi Bíróság előtt 4.P.20.302/2005. számon indult és a Budapest Környéki Törvényszék 9.Gf.21.627/2012/3. számú a Szentendrei Városi Bíróság 4.P.20.043/2011/43. számú ítéletét részben megváltoztató ítéletével jogerősen befejezett perében a jogerős ítélettel szemben az alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán indult felülvizsgálati eljárásban - nyilvános tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság 4.P.20.043/2011/34. számú ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 817.500 (nyolcszáztizenhétezer-ötszáz) Ft együttes fellebbezési és felülvizsgálati eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából irányadó tényállás szerint az alperes 2003. év végén újsághirdetés útján kínálta eladásra a tulajdonát képező 1994. évjáratú háromtengelyes ... pumpát talpalás nélkül 16 m-es gémmel, kifogástalan állapot megjelölés mellett 9.800.000 Ft + Áfa irányár ellenében.

A tehergépjárműre a felperes 2003. december 30-án faxon tett vételi ajánlatot 9.000.000 Ft + Áfa összegre azzal, hogy ebből 2.500.000

Ft-ot készpénzzel egyenlít ki, ezt meghaladóan három évi időtartamú részletfizetéssel, ügyleti kamat felszámítása mellett tud teljesíteni.

A felek képviselői személyesen először néhány hét elteltével, nagy valószínűséggel 2004. január 13-án találkoztak, amikor a felperes ügyvezetője, az alperes dunabogdányi telephelyére utazott, ahol az alperes ügyvezetőjével tárgyalt. Ekkor a felperes 2.000.000 Ft-ot készpénzben megfizetett, melyről az alperes „előleg” jogcímén állított ki számlát.

A tehergépjárművet a felperes ...-be vitte, az út során azonban hibákat tapasztalt. Ennek ellenére 2004. február 17-én a felek újból tárgyaltak.

A felek között több okirat is keletkezett.

2004. január 15-ei keltezéssel jött létre az a szerződés, amely szerint a felperes az ... forgalmi rendszámú tehergépjárművet ettől a naptól kezdődően bérbe veszi, a 2004. január 15-e és február 28-a közötti időszakra járó bérleti díj bruttó 3.000.000 Ft, melyet számla ellenében egyenlít ki. Kötelezte magát arra is, hogy 2004. márciusában, áprilisában és májusában az adott hónap utolsó napjáig bruttó 2.000.000-2.000.000 Ft bérleti díjat fizet meg azzal, hogy amennyiben az adott hónapban a bérleti díjról kiállított számla ellenértékét nem fizeti meg, úgy az autó a bérbeadóhoz visszakerül. A felperes 2004. január 30-án 1.000.000 Ft-ot, 2004. február 17-én 2.000.000 Ft-ot fizetett meg azzal, hogy ezen összegek vonatkozásában az alperes már bérleti díjról állított ki számlát.

2004. február 17-ei keltezéssel a felek abban állapodtak meg, hogy a tehergépjármű vételára 4.000.000 Ft. Ugyanezen a napon a felperes aláírt egy nyilatkozatot is, melyben rögzítette, hogy 2004. júliusában a teljes, 13.000.000 Ft-os vételárat kiegyenlíti, melyet akkor is köteles kifizetni, ha a járműben kár keletkezik.

A felperes a tehergépjármű hibái miatt a Széchenyi István Egyetem Közúti és Vasúti Járművek Tanszék Laboratóriumának magánszakvéleménye elkészítése után 2004. áprilisában a gépjárművet az alperes szentendrei telephelyére visszavitte, azonban a szerződés megszüntetéséről a felek megállapodni nem tudtak, ezért a járművet ...-ban közterületre parkolták le.

A felperes 2004. április 16-án az általa adásvételi szerződésnek minősített szerződéstől elállt, s felhívta az alperest, a megfizetett 5.000.000 Ft vételárrészt fizesse vissza, mellyel egyidejűleg a birtokában lévő tehergépkocsit átadja. Elállását azzal indokolta, hogy az alperes a tehergépkocsit kifogástalan műszaki állapotú járműként tüntette fel, melyhez képest hibásan teljesített, s a Ptk. 306. § (1) bekezdésének b) pontja értelmében elállási joga megnyílt.

Az alperes az elállás jogszerűségét nem ismerte el.

A felperes a tehergépjárművet hatósági felszólítást követően 2005. szeptember 23-án szállította el ...-ból, majd azt 2007. július 5-én értékesítette 12.000 EUR vételár ellenében.

A felperes kereseti kérelmében arra kérte a bíróságot, kötelezze az alperest 5.000.000 Ft vételárelőleg és járulékai visszafizetésére. Álláspontja szerint a felek között adásvételi szerződés jött létre, az alperes hibásan teljesített, elállása a szerződést megszüntette, a teljesített szolgáltatások visszajárnak. Rögzítette, a felek szándéka adásvételi szerződés megkötésére irányult, az alperes kérésére színlelték a bérleti jogviszonyt, mert könyvelési szempontból ez így volt számára előnyös.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Véleménye szerint lízingszerződés jött létre, melynek keretében az alperes 2004. júniusáig lízingeli a gépjárművet, a használat ellenértékeként mindösszesen 9.000.000 Ft lízingdíjat fizet, majd maradványértéken, 4.000.000 Ft ellenében a tehergépjárművet megvásárolja. E megállapodásukat a felek több okiratba foglalták, az alperes számlákat állított ki, melyeket a felperes befogadott és bérleti díj jogcímén 5.000.000 Ft-ot meg is fizetett. Hivatkozott arra is, a járműnek olyan rejtett hibája nem volt, mely a munkavégzésre azt alkalmatlanná tette volna. A felperes olyan szerződéstől állt el, amely hatályosan nem is jött létre.

Az első fokon eljáró Szentendrei Városi Bíróság a megismételt eljárásban a 2012. január 26-án meghozott 4.P.20.043/2011/34. számú ítéletével a keresetet elutasította.

Álláspontja szerint a felek 2004. február 17-én lízingszerződésben állapodtak meg. A felperes szándéka eredetileg ugyan adásvételi szerződés megkötésére irányulhatott, azonban a felek írásban rögzített megállapodásukban ettől eltértek. A több okiraton szereplő bérlet konstrukciót aláírásával a felperes ellátta. Nincs jelentősége annak, melyik fél kezdeményezte, hogy ne adásvételi szerződést kössenek. Lízingszerződés megkötésére utal az is, hogy a gépjármű forgalmi engedélyébe tulajdonosváltozást nem vezettek át, a tulajdonjog átszállásáról nem rendelkeztek.

Az első fokú bíróság úgy ítélte meg, a felperes nem tudta bizonyítani, miszerint a lízingszerződéses jogviszony kezdetekor a tehergépkocsi rendeltetésszerű használatra alkalmatlan állapotban volt.

A városi bíróság szerint a lízingszerződés legkésőbb a gépjármű alperes általi értékesítésekor, 2007. július 5-én a Ptk. 312. §-a alapján lehetetlenné válással megszűnt. Kifejtette, a felperes a lízingdíj megfizetésének megtagadására nem volt jogosult, így a kárveszély sem szállt át. A dolog őrzése a lízingjogviszony keretén belül volt kötelezettsége, arra a felelős őrzés szabályai nem irányadók. A közlekedési hatóság azért szólította fel az alperest a gépjármű elszállítására a közterületről, mert a felperes a jogviszony tartama alatt azt megfelelő módon nem tárolta.

A felperes fellebbezése folytán eljáró Budapest Környéki Törvényszék a 2012. szeptember 25-én meghozott 9.Gf.21.627/2012/3.

számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 5.000.000 Ft-ot, valamint ennek 2005. szeptember 24-étől a kifizetés napjáig terjedő időre járó kamatát. Egyetértett a városi bírósággal abban, hogy a felperes kétségmentesen nem bizonyította, a gépjármű a szerződéskötéskor nem felelt meg a törvényben, illetve a felek szerződésében meghatározott tulajdonságoknak. Ugyanakkor álláspontja szerint tévedett a szerződés minősítésében, annak megszűnte módjában, s ezzel az elszámolás rendjének meghatározásában is. Hangsúlyozta, mindkét fél egyező előadása szerint céljuk az volt, hogy a felperes a gépjárművön a vételár teljes kifizetését követően tulajdonjogot szerezzen. A vételár részben bérleti díjként történő kiszámlázásában és ilyen jogcímen történő teljes kiegyenlítésében a felperes szerint azért állapodtak meg, mert könyvelési szempontból ez az alperesnek kedvezőbb volt, míg az alperes szerint azért, mert a felperesnek előzetes állításával szemben a teljes vételár nem állt rendelkezésére. Mindkét fél azt állította, az erre vonatkozó javaslatot szerződő partnere tette. A jogerős ítéletet hozó bíróság szerint ezekből a nyilatkozatokból az állapítható meg, hogy a felek kölcsönösen színlelték a bérleti jogviszony létrejöttét; tényleges szándékuk adásvételi szerződés megkötésére irányult. A szerződés megítélése szerint a felek ráutaló magatartásával szűnt meg azzal, hogy az alperes 2005. szeptember 9-én rendelkezett a tulajdonában álló gépjármű elszállításáról a felperes őrizetéből, a felperes pedig ezt tudomásul vette. Az elszámolás körében arra mutatott rá, a Ptk. 319. § (1) és (2) bekezdései szerint a már teljesített szolgáltatások visszajárnak, az alperes a gépjárművet visszakapta, a felperes pedig igényt tarthat a vételárelőlegre. Erre irányuló alperesi nyilatkozat hiányában a perben nem volt lehetőség annak jogkövetkezménye levonására, hogy az alperes a vételár-részletek szerződés szerint vállalt teljesítésével felhagyott, azonban a gépjárművet birtokában tartotta, az alperest annak használatától elzárta, illetve, hogy esetlegesen a felperesi birtoklás alatt a gépjármű állapota a rendeltetésszerű használatból eredő állagromláson túl negatív irányba változott. A másodfokú bíróság a fellebbezést csupán annyiban nem találta alaposnak, hogy a késedelmi kamatfizetés kezdő időpontja a szerződés megszűnésének időpontjához, nem pedig az egyes részteljesítésekhez igazodik.

A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az első fokú bíróság ítéletének helybenhagyását, másodlagosan az ügyben eljáró bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte.

Az alperes hivatkozott arra, hogy a felperes fellebbezése elkésett, ugyanis a törvényes határidőben kizárólag a fellebbezés tényét jelentette be, annak indokait nem adta. Kötelező jogi képviselőt

esetén a jogi képviselővel eljáró fél részéről a fellebbezés indokolás nélküli bejnyújtása a fellebbezési határidő kijátszására irányul, ekként az elsőfokú bíróságnak a Pp. 237. §-a, ennek hiányában a másodfokon eljáró bíróságnak a Pp. 240. § (1) bekezdése alapján a fellebbezést hivatalból el kellett volna utasítania.

A jogerős ítélet véleménye szerint azért is jogszabálysértő, mert az elsőfokú bíróság által helyesen megállapított tényállást és levont jogi következtetést a fellebbezési kérelem keretein túlterjeszkedve bírálta felül akként, hogy a per alapját képező jogviszonyt a felek szerződéses akaratával és a keletkezett okiratok tartalmával ellentétesen minősítette. Figyelmen kívül hagyta, hogy a lízingszerződés voltaképpen az adásvételi szerződés speciális fajtáját képezi, melyben a bérlet és az adásvétel tényállási elemei vegyülnek. Nem adta indokát, a létrejött szerződés miért nem lízingszerződés, s nem ütköztette jogi álláspontját a városi bíróság jogi következtetésével sem.

Az alperes hangsúlyozta, a felek szerződéses akarata bérlettel egyes adásvételi szerződés megkötésére irányult, amely jellegét tekintve lízingszerződésnek tekinthető. Ezt támasztják alá a felek között létrejött okiratok, valamint a meghallgatott tanúk vallomásai is. Egyrészt arra utalt, az okiratok tartalmától eltérő jogviszony bizonyítása a felperes kötelezettsége volt, másrészt pedig arra, miszerint az ügy körülményeiből világosan látszik, a felperes csak utóbb változtatta meg szerződéses akaratát egy vélhetően saját érdekkörében felmerülő ok miatt.

Az alperes álláspontja szerint megkerülhetetlen tény és peradat, hogy éppen a felperes javaslatára ment bele a tartós bérleti/pénzügyi lízingkonstrukcióba, mivel nem volt elegendő pénze a munkagép megvásárlásához. Meghatározták a lízing tárgyat, futamidejét, a lízing (bérleti) díjat és a maradványértéket is; a felperes a számlákat bérleti díjként fogadta be és számolta el. A jogviszony jellegét csak azután vitatta, hogy várakozásával ellentétben nem kapott elegendő megrendelést, és nem tudta a munkaeszközzel a bérleti díjakat kitermelni. Előbb a gépjármű alkalmatlanságára hivatkozott, majd ezután kezdte vitatni a jogviszony jellegét.

Az alperes szerint a felek jogviszonyának helytelen minősítéséből következően szükségszerűen téves volt a jogerős ítéletnek a szerződés megszűnésére, valamint az elszámolásra vonatkozó rendelkezése is. A lízingszerződés idő előtti megszűnése esetén a kifizetett bérleti/ lízingdíjak visszakövetelésére nincs mód.

Előadta, iratellenes a jogerős ítéletnek az a megállapítása, hogy a munkagépet a felperes őrizetéből vitte el. Ezzel szemben a gépjármű elszállítására közterületről került sor, mivel azt a felperes szabálytalanul leparkolva, őrizetlenül magára hagyta.

Az alperes végül arra is hivatkozott, ugyancsak iratellenes a jogerős ítélet azon megállapítása is, mely szerint igényét kifogás útján nem kívánta érvényesíteni.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Véleménye szerint a tanúvallomások, valamint az egyazon időpontban aláírt okiratok tartalma alapján azt a következtetést lehet levonni, hogy a felek szándéka kizárólag adásvételi szerződés megkötésére irányult.

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, s arra a következtetésre jutott, hogy az az alábbiak szerint jogszabálysértő.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a városi bíróság ítélete ellen a felperes által benyújtott fellebbezést az eljáró bíróságoknak hivatalból el kellett volna utasítaniuk. Ezt az álláspontot azonban a Kúria nem osztotta. A felperes 35. sorszámú iktatott fellebbezése tartalmazza ugyanis, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását milyen okból kéri. Rögzíti, a városi bíróság tévesen minősítette a jogviszonyt, s a rendelkezésre álló bizonyítékokkal ellentétesen állapította meg a perbeli gépjárműnek a szerződéskötés időpontjában fennálló műszaki állapotát. Függetlenül attól, hogy a felperes fellebbezését egy későbbi, 37. sorszámú beadványában részletesen indokolta, a határidőben benyújtott fellebbezés is megfelel a Pp. 235. § (1) bekezdésében foglaltaknak, így annak hivatalból történő elutasításának nem volt helye. Abban az esetben is, ha az alperes érvelése helyes lett volna, az eljáró bíróságoknak a Pp. 95. § (2) bekezdése szerint a felperest hiánypótlásra kellett volna felhívniuk, s csak ennek eredménytelen eltelte esetében lehetett volna helye a fellebbezés hivatalbóli elutasításának.

A perbe vitt jogvita érdekét tekintve a Kúriának lényegében abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a felek között milyen jogviszony jött létre.

A Kúria nem osztotta sem az első-, sem a másodfokú bíróság álláspontját a felek között létrejött jogviszony jogi minősítését illetően. A perbeli megállapodás pénzügyi lízingnek nem tekinthető, többek között azért, mert e szerződéses konstrukcióban a lízingbeadó a lízingtárgy beszerzéséhez nyújt fedezetet. Nem tekinthető operatív lízingnek sem; az a felek szerződéses megállapodásából nem következik, maguk a felek a szerződést nem nevezik lízingszerződésnek, nem lízingdíj megfizetéséről, hanem bérleti díj megfizetéséről rendelkeznek. Nem szabályoznak olyan kérdéseket, amelyeket atipikus lízingszerződések esetén rendezni kellett volna, például a szerződés idő előtti megszüntetésére milyen esetben, milyen jogkövetkezmény mellett kerül sor. Nem tekinthető a felek között létrejött szerződés részletfizetéssel megvalósult adásvételi szerződésnek sem, ugyanis az írásba foglalt dokumentumok ezt a minősítést nem támasztják alá, de a tanúk

vallomásai sem. Valójában vegyes szerződés jött létre: részben bérleti, majd a bérlet letelte után adásvételi szerződés.

A Kúria megítélése szerint a jogerős ítéletet hozó bíróság tévesen tulajdonított jelentőséget annak, hogy a felek eltérő okát adták, miért kötöttek a bérlet elemeit is magában hordozó szerződést. A szerződő felek titkos fenntartása vagy rejtett indoka a szerződés érvényessége szempontjából a Ptk. 207. § (4) bekezdéséből (jelenleg 207. § (5) bekezdés) következően közömbös. Mindkét fél reális indokát adta a vegyes szerződéses konstrukció alkalmazásának. Bizonyított kölcsönös színlelés hiányában a Ptk. 207. § (5) bekezdése (jelenleg (6) bekezdése) alapján a szerződés semmisségét ugyancsak nem lehet megállapítani.

A Kúria rögzíti, a perbeli megállapodásnak az a része, amely a bérletre vonatkozó megállapodást illeti, teljesezésbe ment. A gépjárművet a felperes a megállapodásban szereplő időn túl is birtokában tartotta és még annyi bérleti díjat sem fizetett érte, mint amennyit a szerződés szerint fizetnie kellett volna. Ugyanakkor az alperes a szerződéssel összefüggésben elbíráلható viszontkeresetet nem terjesztett elő. Így a felperes keresete alaptalan.

A Kúria álláspontja szerint a fent kifejtettekre tekintettel az elsőfokú bíróság döntött érdemben helyesen, amikor a keresetet elutasította.

Mindezek miatt a Kúria a Pp. 275. (4) bekezdésére utalással a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Ebből az álláspontjából következik, a felülvizsgálati kérelemnek a kifogás el nem bírálásával kapcsolatos részét érdemben nem vizsgálta.

A Kúria a Pp. 270. (1) bekezdése folytán irányadó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 817.500 Ft együttes másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget. Ez az összeg 500.000 Ft felülvizsgálati illetékköltséget, valamint a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM r. 3. § (2) bekezdésének a) pontja, (5) bekezdése, valamint 4/A. § (1) bekezdése szerint meghatározott, az általános forgalmi adót is magában foglaló 158.750 - 158.750 Ft fellebbezési és felülvizsgálati eljárási ügyvédi munkadíjat tartalmazza.

Budapest, 2013. július 4.

*dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, dr. Szabó Péter sk.
előadó bíró dr. Osztovits András sk. bíró*